

༡༡། །ཇོ་ནང་ཇི་བཅུ་ཅ་ཏུ་ར་ལུ་ཐའི་གསུང་འཇུག་
དཔེ་བསྟུར་མ་བཞུགས་སོ། །

(༣/༥༥)

དཔལ་བཞུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་བསྐྲུན་སོ།

ཀྲུང་གོ་དེ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

༄༅། རྗེ་མཆོག་གི་འཕྲིན་ཀློང་ལྷན་ཁྲུན་གསུང་འདུན།

དཔེ་སྟླ་མཁོ་ལོ་གསུམ་པ་བཞུགས།

ཀྲུང་གོ་བོད་མིའི་སྤྱི་བོད་ལྷན་ཁྲུན་ཁང་།

༡༥ ལྷན་པ། ལྷན་པ་འབྲུག་པ།
༡༥ ལྷན་པ་འབྲུག་པ་འབྲུག་པ། ཚེས་མ་པ།
འབྲུག་པ་ལྷན་པ་འབྲུག་པ། འབྲུག་པ་འབྲུག་པ།

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

དེ་ལྷན་པ།

༡༡ ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

(༣/༥༥)

དཔལ་བཅའ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

*

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ།

དཔལ་བཅའ་ལྷན་པ། ༠༠༠༡—༡༥༠༠

ISBN978—7—80253—013—3/B. 51

ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ། (དེ་ལྷན་པ) ལྷན་པ་ལྷན་པ། ༡༡༠. ༠༠

出版人:周华
责任编辑:聪博
封面设计:多吉

图书在版编目(CIP)数据
觉囊·多罗那他文集·藏文/觉囊·多罗那他著
百慈藏文古籍研究室编 - 北京·
中国藏学出版社, 2008. 4 (先哲遗书 43-87)
ISBN 978-7-80253-013-3
I. 觉… II ①觉…②百… III. 喇嘛教
- 古籍-汇编-藏语 IV. B946.6
中国版本图书馆CIP数据核字(2008)第040183号

先哲遗书 (四十五)
觉囊·多罗那他文集
(3/45)

百慈藏文古籍研究室编辑整理

*

中国藏学出版社出版发行
北京墨人彩色印刷有限公司印刷

*

开本 880×1230毫米 1/32 印张 569
2008年4月第1版 2008年4月第1次印刷
印数 0001—1500册

ISBN978-7-80253-013-3/B 51

本文集总定价(1-45卷) 910 00元

སྒོམ་འགྲེལ་ལུ་ཚེས།

དེ་ལ་འདིར་རང་ཅག་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཁིང་འདིར་ཚོས་རྒྱལ་ལོ་བཏ་རྣམས་
དང་། ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་སོགས་ཀྱི་མཁས་ཤིང་གྲུབ་པ་བརྟེས་པའི་དམ་པའི་སྐྱེས་
བྱ་རྣམས་ཀྱིས། བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་ཤིང་རྟ་ཚེན་པོ་བཙོ་བརྒྱད་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་
པའི་ཚོས་བརྒྱད་དང་བཀའ་སྲོལ་མཐའ་དག་དང་། དེ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་ཐུན་
མོང་གི་རིག་གནས་སུམ་རྟགས་སྟོན་དག་མངོན་བརྗོད་སྟེ་བསྐྱོད། རྣམ་ཚུལ་འབྲུང་
ཅིས་ཤི་སྐྱ་ཚང་བཟོ་གསོ་སོགས་མདོ་སྟགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་གཞུང་
ལྷགས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཚེབ་ཚང་ལ་མ་ལོར་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་འཆད་ཉན་
འབྲུང་གསུམ་དང་། བཤད་སྐྱབ་ལས་གསུམ་གྱི་སྐོ་ནས་ཐོག་མར་སྲོལ་གཏོང།
བར་དུ་གཏན་ལ་ཐབ། རིམ་བཞིན་དར་རྒྱས་བཏང་བ་སོགས་འཛིན་སྐྱོང་སྟེལ་བར་
མཛད་པའི་བཀའ་རྙིང་བདག་སྐྱེན་ལ་བརྟེན་ནས། དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དུ་
བཞུགས་སོ་ཙོག་གི་སྟེགས་པམ་ཐམས་ཅད་གཅིག་དུ་སྦྲུངས་ན་རི་རབ་ལྷན་པོའི་
གཏོས་དང་མཉམ་ཁིང། ཚོས་ཚན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་རི་སྟེང་ཡོད་པ་གྲངས་སུ་བགྲངས་
ན་ནམ་མཁའི་གཟའ་རྣམ་ཚོགས་ཀྱང་སྐྱེངས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་མཚིས་བ་ཙམ་དུ་མ་
ཟད། རྒྱ་བལ་ཉོར་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་དུ་འདར་བྱེད་ཞེ།

ད་ལྟའི་ཆར་བོད་རིག་པའམ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅེས་སུ་གྲགས་པ་འདི་ཉིད་
འཛམ་གླིང་ཤར་བུ་བ་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་དག་དུ་འདར་མཆོད་དེ། དཔེར་ན། ཨོཀ་སི་ཐོར་རྟི་
དང་། ཉར་སྟིང་ལྟ་བུ་ལོ་འོ་བ་དང་། ཨ་རི་སོགས་སུ་གྲགས་ཚེན་གྱི་སྐོ་བྲུ་ཚེན་མོ་

རྣམས་སྲུ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་མཛོད་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཚོས་དང་རིག་གཞུང་སློབ་གཉེར་བྱེད་སའི་སྡེ་ཚོན་དང་སློབ་མ་ཡང་མི་ཉུང་བ་ཡོད།

དེ་ནི་གོང་དུ་སྐྱེས་པའི་བཤད་སྐྱབ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བཙུ་བརྟུན་ཅེས་པ་དེ་གང་དང་གང་ཡིན་པའི་དོ་སློབ་མདོ་ཙམ་ལུ་ན། དེ་ཡང་རི་སྐད་དུ། འཇམ་མགོན་གོང་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེའི་ལལ་ནས། ཚོས་སློབ་ཐོན་མི་བེ་རོ་སྐ་ཙག་ལང། །གཞུབས་ཆེན་རིན་པུང་རྟོག་པོ་ས་སྐྱ་པ། །སུ་སློབ་བཤད་རྒྱུན་འདེགས་པའི་ཀ་ཆེན་བརྟུ། །ཞེས་དང་། བོད་ཡུལ་སྐྱབ་བརྟུན་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བརྟུན། །རྗེ་མ་བཀའ་གང་མས་ལམ་འབྲས་བཀའ་བརྟུན་པ། །ཤངས་པ་ཞི་བྱེད་སློབ་དུག་བསྟེན་སྐྱབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཤེས་བྱའི་གཞུང་ལུགས་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲུང་ཁྱད་དང་འཆད་རྩལ་གྱི་དབྱེ་བས་བཤད་རྒྱུན་འདེགས་པའི་ཀ་ཆེན་བརྟུ་དང་། སྐྱབ་པ་ཉམས་སུ་ལེན་རྩལ་ལ་བརྟུན་པའི་ཁྱད་པར་དང་མན་རག་གི་དབྱེ་བས་སྐྱབ་བརྟུན་འདོན་པའི་ཤིང་རྟ་བརྟུན་དེ། བཤད་སྐྱབ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་བཙུ་བརྟུན་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ཞིག་བདག་ཅག་གི་ཡབ་མེས་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་གཅེས་པའི་ལུས་སློག་འོངས་སློབ་ཐམས་ཅད་མངས་པ་མེད་པར་བཏང་སྟེ། རྩི་རབས་རང་རེའི་བརྟུན་འཛིན་རྣམས་ལ་འབྲན་ཡུན་ཐན་བའི་དཔལ་ལ་དམིགས་ནས་བཞག་པའི་འོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་མཆིས།

དེ་དག་ལས་མང་ཆེ་བ་རིག་གསར་ལོ་བརྩའི་གོང་ཆག་ཆེན་པོ་སོགས་དུས་ཀྱི་རྒྱུད་པའི་དབང་གིས་སེམས་མེད་འགྲུང་བཞིའི་འཛིག་པ་དང་། སེམས་ལྡན་མི་དང་མི་མིན་གྱི་གཞོན་པས་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོར་གྱུར་བ་ནི་རྒྱ་བོད་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ལགས།

རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་མཇུག་སྒྲིལ་བ་དང་ཚབས་ཅིག་ཏུ་གི་ཡང་
 དག་པའི་སྲིད་རྒྱུ་གི་ཉི་འོད་སྲུང་ཡང་འཕྲོས་ཏེ། ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་གིས་འགོ་
 ཁྲིད་དང་ཅུ་འཇུགས་གནང་ནས། དཔེ་རྙིང་འཕྲོར་བསྟུ་དང་། ལེགས་སྒྲིག་དཔེ་
 རྒྱུ། རྒྱུར་སྐྱེལ་སོགས་གི་སློབ་སྲོལ་རང་རིགས་གི་རིག་གནས་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུ་
 དང་། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་གི་བྱ་བར་སོ་སོའི་འཕོས་བསྟུན་གི་སྲི་ལུ་རྒྱུ་བའི་
 རྒྱལ་བ་བཟང་པོའི་དབལ་ལ་འོངས་སུ་སྤྱད་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར། རང་རེའི་
 ཡལ་མེས་རྣམས་གིས་བཞག་པའི་པ་ལོར་མང་པོ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་དེད་ཅག་གི་
 བསོད་ནམས་གི་བགོ་རྒྱལ་དུ་ལྷག་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་གཅེས་སྒྲུས་ཆེན་པོས་སྤྱད་
 སློབ་དང་དང་སྐྱེལ་བྱེད་རྒྱ་ལོ་མེས་རྒྱལ་གིས་གནང་བའི་ལས་འགན་ཡིན་པར་མ་
 ཟད། ལུ་ཅག་པོད་གི་རིག་གནས་སློབ་གསོའི་བྱ་བར་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་མཁན་གི་
 བློན་དར་འབྲིང་གསུམ་གི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ལ་མཚོན་ན། རང་རེའི་སྤྱག་པར་བབ་
 པའི་གཞན་དྲིང་མི་འདོགས་པའི་གཟི་འོད་གྲུ་ན་འབར་བའི་འོས་འགན་མཚོག་ཏུ་གྱུར་
 པ་ཞིག་གྱུང་ཡིན་པར་སེམས།

དེར་བརྟེན། རྩོགས་དང་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་གིས་
 ལྷགས་ཚོམ་གནང་བའི་གསུང་རབ། བཤད་རྒྱུ་ཤིང་ཏུ་བཅོམ་བརྒྱད་ལས་གྲུབ་པའི་
 མདོ་སྐགས་གི་གཞུང་བཤད་དང་། ཚོས་འབྱུང་དང་གདན་རབས། ལྷ་ཐར་དང་
 གསན་ཡིག་བརྗེས་དང་སྐྱེད་པ། རྩིས་དང་གསོ་རིག་སོགས་དཔེ་དཔོན་འཕྲོར་
 བ་རྣམས་བསྟུན། ཆད་པ་རྣམས་བསམ། ཉམས་པ་རྣམས་གསོས། འབྲུགས་པ་
 རྣམས་བསྒྲིགས་ཏེ་དཔེ་ཚོགས་འགའ་རིམ་པ་བསྟུར་ཆགས་སུ་པར་དུ་བསྐྱུན་པ་དང་
 བསྐྱུན་ཅིས་ལས།

ད་ལན་འདིར་ཚོ་ནང་རྗེ་བཙུན་དུ་ར་བུ་ཐའི་གསུང་འབྲུམ་དཔེ་བསྐྱར་མ་
འདི་རྒྱ་ཚེའི་གཟིགས་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱུན་ལམ་དུ་སྐྱུལ་བ་ཡིན།

འབྲུང་ཚར་ར་ཚོའི་དཔེ་ཚོགས་དཔར་སྐྱུན་ལུ་རྒྱུའི་རྫོང་ལ་ལྷག་བསམ་ལྟན་
ཞིང་མཁའ་སྐྱུན་ཡངས་པའི་མཁའ་སྐྱུན་དཔར་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་འཆར་གྱི་བཀའ་
སློབ་སྐྱོལ་གནང་དང་། དཔེ་དགོན་གྱི་མ་གྲི་གཡར་གནང་གི་སྐྱབས་འཇུག་ཡོང་བ་
མཁའ་སྐྱུན་མཁའ་སྐྱུན། །

ཞོར་འཕྲོས་གསལ་འདེབས་ལུ་བ། ལྷག་བསམ་དུ་ད་ལྷ་ལུས་ཀྱི་ལང་ཚོ་རྒྱས་
ཤིང་། མེས་ཀྱི་སློ་གོས་བཀའ་བའི་གཞེན་སྐྱེས་རྣམས་ལ་མཚོན་ན། རྫོང་པོས་
དཔེན་པའི་ཁ་ཚོ་འདོན་བ་ལས། རྫོང་མེད་ཀྱི་ལྷག་བསམ་དཀར་པོ་རྫོང་ལ་
འཆར་། དོན་ལྟན་གྱི་རྣམ་དཀར་བྱ་བ་དང་དུ་ཡོན། ལྷན་མེད་ཀྱི་ཚོས་དང་རིག་
གཞུང་སློབ་གཉེར་བྱེད། འཕྲོས་བསྐྱུན་གྱི་སྤྱི་ལུང་ལས་ཀུན་མཁའ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་ལུ་
མེས་རྒྱལ་ལ་ཞབས་དོན་འགྲུབ། རང་རིགས་ལ་ལེགས་སྐྱེས་འབྲུལ། རང་ཉིད་ཀྱི་
ལ་རྒྱ་མཛོན་སྐྱབ་བ་ཞིག་གྱང་འོང་བ་ནི་མཐོང་ཚོས་མཛོན་གྱུར་ལགས་པས། དེ་
བཞིན་དགོངས་དབྱིངས་སྐྱུ་རྒྱུ་བར་ལུའོ། །

ཐོན་འགྲེལ་གན་འབྲུམ་པོ་སྐྱབ་བསྐྱུན་ཉི་མས།
རྒྱུ་པོ་༡༠༠༧པའི་རྒྱ་ཚོས་ལ་ཀུས་སྐྱུལ།

བསྐྱེད་གསལ་བཤད།

ད་ལམ་ང་ཚོའི་རྩོམ་ཐོ་བཅུ་དྲུ་ལྷན་པུ་ལྷན་གསུང་འབུམ་སྤྱོད་གས་
གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་གསལ་ཏེ་པར་སྐྱུ་ལྷན་པ་འདི་ནི། གཟུགས་དཀར་མཚོ་གསུམ་སྐྱུ་ལྷན་
བསྐྱེད་ཉི་མའི་བཀའ་སློབ་དང་བདག་སྐྱེན་འོག་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་སྤྱིར་ཁོང་ལ་གསུང་འབུམ་པོད་བཞི་བཅུ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་
སྤྱིས་སུ་བྱིས་པའི་རྣམ་ཐར་འགའ་ལས་གསལ་ཡང་། དངོས་སུ་པོད་བཞི་
བཅུའི་དཀར་ཆག་ཁ་གསལ་ཞིག་ད་སྔོན་ང་ཚོའི་མངལ་རྒྱ་མ་ལུང་། ད་ལམ་
དངོས་སུ་མངལ་རྒྱ་ལུང་པའི་པོད་བཅོ་ལྔ་ནི། དེང་སང་ཡོངས་གྲགས་སུ་རྟོག་
བརྟན་པར་མ་ཞེས་འབོད་པ་འདི་ནི། པོད་རབ་ལྷན་བཅུ་པའི་མེ་འབྲུག་ (སྤྱི་
ལོ་1616) ལ། མངའ་རིས་སྤྲད་ཀྱི་ལུང་ཐང་གི་རྒྱུ་རབས་ཉི་ལུ་ཅུ་གསུམ་
པའམ། ཡང་ལུགས་གཅིག་ལ་དམར་པོ་སྤེ་བསྐྱེད་ས་ན་ཉི་ལུ་ཅུ་བཞི་བ་བསོད་
ནམས་དབང་ལྷུག་སྤེས་ཡོན་བདག་བྱས། དུ་ར་ལྷ་ཐའི་དངོས་སློབ་གཉའ་ཡི་
བརྩེ་དགོན་མཚོ་གསུམ་ལེགས་པས། ཐོག་མའི་མཚོ་མས་སྤྱོད་དང་པར་བྱང་འབྲི་བ་
སོགས་བྱས་ཏེ། དུས་འབོད་སྤྲུགས་སྤེང་དང་སྤྲད་གཉིས་ཤེས་སྤྱིར་སོགས་ཚོས་
ཚོན་བཅུ་བཞི་ཤིང་པར་དུ་བཀོས་པ། རྟོག་བརྟན་དམ་ཚོས་སྤྱིར་དུ་སྐྱེན་དངས་
ཏེ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེའི་སྤྱིང་དུ་རྟོག་བརྟན་རང་ནས་བཀོས་པ་བཅས་པོད་

བཙོ་ལྷ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་བྱ་དཔེ་བར་མ་ཚར་གཅིག་ །རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་
ཚེན་པོས་འབྲས་སྐྱེད་སྐྱེད་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་གདམ་བྱེད་སྤྲོད་པ། ལྷིས་དུས་འགྱུར་
སྐབས་སུ་པེ་ཅིང་མི་རིགས་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་། དེར་སེང་པོད་སྐྱེད་སྐྱེད་
དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་སྐྱེད་བྱེད་སྤྲོད་བཞུགས་པ་དེ་ཡིན།

ཡང་གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་ཕྱོག་གི་མིང་མཛོད་ལས། ཁོང་ལ་
གསུང་ཚོམ་གིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་པར་གྲགས་ཀྱང་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཚེན་པོས།
གསུང་འབྲམ་གིང་བར་རྣམས་བཀའ་རྒྱ་བཏབ་སྟེ་བར་མི་ཚོགས་པ་མཛོད་བས་
ད་ལྷ་ཁོང་གི་གསུང་ཚོམ་རྣམས་ཁ་ཚར་བ་ཏུ་ཅང་དཀའ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་
ཞིང་དུ་གཤེགས་རྗེས། ལྷོ་གོས་བརྟན་པས་ཁོང་གི་གསུང་འབྲམ་ལ་དཀའ་
ཆག་བསྐྱེད་པ་ཞིག་མཛོད་འདུག། དེའི་རྗེས་ལ་ལུ་རི་ལྷག་སྐྱེད་སྐྱེས་མཛོད་
པའི་དུ་ར་རྩ་ཐའི་གསུང་འབྲམ་དཀའ་ཆག་དུངས་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་པའི་
འང་དུ། པོད་ཀ་ནས་ཅ་བར་བརྟུ་བརྟུན་ལ་ཚོས་ཚན་ཉིས་བརྒྱ་དོན་གཉིས་
དང་། ལྷེབ་གངས་བརྟུན་སྐྱོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུ་བཞུགས།

ད་ལྷ་པེ་ཅིང་མི་རིགས་པོ་བྱང་དུ་པོད་བརྟུ་བརྟུན་ལ་ཚོས་ཚན་ཉིས་
བརྒྱ་དོན་བརྒྱད་དང་། ལྷེབ་གངས་བརྟུན་སྐྱོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷ་བརྟུ་ཅ་བརྒྱད་
བཞུགས་ཞེས་གསལ་ཡང་ང་ཚོའི་པོད་གི་དཀའ་ཆག་གཉིས་པོ་ད་སྐོན་མངས་
རྒྱུ་མ་རྟེན། དེ་ཡང་ལ་ལུ་རི་ལྷག་སྐྱེད་སྐྱེས་དཀའ་ཆག་དུངས་གསལ་མེ་ལོང་
ཞེས་པ་ལྷགས་ཚོམ་གནང་སྟེ། ལྷུང་རྟོག་བརྟུན་གྱི་གིང་བར་དུས་མིང་དབང་

གིས་ཉམས་ཆག་ཤོར་བ་རྣམས། །ཁ་གསོ་མཛད་ཚུལ་ཐོས་ཀྱང་ཞིབ་པའི་ལོ་
 རྒྱུས་ཁ་གསལ་མཛད་ཚུ་མ་བྱུང་། ད་ལྟ་དགོན་འཇམ་དབྱངས་རྣམས་རྒྱལ་
 གྱི་དཔེ་མཛོད་དུ་བཞུགས་པའི་པར་རྙིང་བོད་བརྩ་བདུན་འདི། ཞ་ལུ་རི་ཕུག་
 རྒྱལ་རྒྱལ་ཉམས་གསོ་མཛད་པ་དེ་ཡིན་ནམ་རྣམས་སྟེ། ད་ལྟ་རྟག་བརྟན་གྱི་
 པར་རྙིང་བོད་ལྗོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་པ་བོད་བཙུ་ལྟ་དང་། བོད་
 གྲངས་དང་ཚོས་ཚན་མང་ཉུང་ཚོག་མཚམས་སོགས་རྩེ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པའི་
 རྩིས།

ད་ལམ་ང་ཚོས་ཁོང་གི་གསུང་འབུམ་སློབ་སྐྱོད་ནང་དུ་བརྩམས་སྐབས་
 གྱི་ཐོག་མའི་མ་དཔེ་ནི། ཉེ་ཆར་སྐྱ་མ་ཡོན་ཏན་བཟང་བོས་འཇམ་ཐང་དུ་གིང་
 པར་ལ་བརྐོས་པའི་སློབ་པ་ལམ་ཉེར་བཞི་ཅན་དེ་ལ་བྱས་ཏེ་ལུ་དག་ཐངས་
 གསུམ་བྱས། དེ་རྗེས་སྐྱ་མོ་ནང་རྟག་བརྟན་དུ་བཞུགས་པ་རྩོམ་པ་པོ་དུ་ར་
 ལུ་ཐ་རང་ཉིད་གྱི་ཕུག་དཔེ་སྐབས་འགའ་ཕུག་མཚན་ཡོད་པ། ད་ལྟ་འབྲས་
 རྒྱངས་གནས་བརྩ་ལྟ་ཁང་ནང་བཞུགས་བྱིས་མ་བོད་རྒྱུང་བརྩལ་ཚོས་
 ཚན་ལེ་ལམ་བསྐྱར་གཞི་དང་། རོ་ནང་རྟག་བརྟན་གྱི་པར་རྙིང་བོད་བཙུ་ལྟ་བོད་
 ལྗོངས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞུགས་པ་དང་། ལམ་རི་བ་དགོན་འཇམ་དབྱངས་
 རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དཔེ་མཛོད་དུ་བཞུགས་པ་པར་རྙིང་བོད་བརྩ་བདུན་ཡོད་པ་གཉིས་
 ལྗོགས་བསྐྱེད་ཀྱིས། པར་རྙིང་བོད་ཉི་ཤུ་ཅམ་ལ་ཚོས་ཚན་ ༡༧ ལྟར་བལ་
 རྩིས་བྱེད་བྱས་ཏེ་དཔེ་བསྐྱར་ཐངས་དང་བོ་ལུས།

དེ་ནས་ཉམ་བུ་བཟུང་བྱི་པར་བོད་ཉི་ཤུ་ལ་བསྐྱུར་གཞི་དང་། འཛམ་གང་གི་
 པར་མས་སྐྱུར་བྱེད་བྱས་ཏེ་དཔེ་བསྐྱུར་ཐེང་གཉིས་པ་ལྷན་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་
 པར་མ་སྐྱ་ཕྱི་གཉིས་དང་གྲིས་མ་གཅིག་བཅས་དཔེ་གསུམ་པོ་རྩ་བའི་ཆ་
 བས་གཅིག་མཚུངས་སུ་བཞུགས་པ་ལས་བྱུང་པར་ཆེན་པོ་མི་འདུག། ཚོ་གའི་
 རྫོང་ལ་མི་འདུ་བ་རྩུང་ཟད་ཡོད་པ་ནི་མཚན་དཔྱད་སུ་ཕོར་བ་ཡིན་འདུག་པ་
 བས་ཀྱང་། གུག་ཉམས་ནང་དུ་བཟུག་ཏེ་གསལ་པོ་བྱས་ཡོད། ཉམ་བཟུབ་
 པར་རྫིང་དང་འབྲས་སྐྱེད་སྲིས་མ་གཉིས་སུ་དཔེ་མ་བཞུགས་པ། འཛམ་གང་
 པར་མའི་ནང་བཞུགས་གསུང་ཕོར་བའི་རྫོང་མ་ཉམས་ཅན་དང་། ཉམ་ཉམས་
 ཅན་གཉིས་དང་། ཟ་ཉམས་ཅན་དཔེ་མ་ཐེག་མཚོག་གི་ཟིན་གྲིས་རབ་བྱེད་
 དུག་པ་ཡན་ཅད། ཏུ་ར་བུ་ཐའི་ཞལ་གསུང་སློབ་མ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོས་ཟིན་
 གྲིས་སུ་བཤོད་པ་དང་། རབ་བྱེད་བདུན་པ་བརྒྱད་པ་གཉིས་ཇ་འཕོའི་དགེ་
 བཤེས་མཚོག་གྲུབ་རྒྱ་མཚོས་གསུང་དུ་བསྐྱུར་པ། འཉམས་ཅན་ཉང་ལུལ་གྱི་
 ལོ་རྒྱུས་ཏུ་ར་བུ་ཐས་ཞབས་བཏགས་མཛད་པར་གྲགས་པ་བཅས་ཚོས་
 ཚོན་༡༩༡༥་འཛམ་གང་གི་པར་མའི་དཔེ་གཅིག་སུ་ལས། ཉམ་བཟུབ་པར་
 རྫིང་དང་འབྲས་སྐྱེད་སྲིས་མ་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱུར་གཞི་མ་རྫིང་། ཉམ་བཟུབ་པར་
 རྫིང་གཅིག་སུ་ལས་གཞན་གཉིས་ལ་མེད་པ་ཚོས་ཚན་༧། ཡང་ཉམ་བཟུབ་དང་
 འཛམ་གང་པར་མ་གཉིས་ཚར་མེད་པ། འབྲས་སྐྱེད་སྲིས་པུ་ལྟ་ལང་དུ་
 བཞུགས་པའི་གལ་ནས་ཚོས་ཚན་བཙོ་བརྒྱད་ལ་ལྟེབ་༡༩༩༩་གསུང་རྫིང་བྱང་

བ་བཅས་ལ། ལྷ་དག་བྱས་ཏེ་ཁ་སྐོང་གི་རྒྱལ་དུ་བཞག་ཡོད་པ་བཅས་ཚུན་
བསྐྱེད་ཀྱི་དེབ་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལུ་ལ་ཚོས་ཚན་༡༠༠ཡོད། ད་ལྟ་ང་ཚོའི་མ་དཔེ་
གཡར་རྒྱུ་མ་རྟེན་པ་སྟོན་ཚུམ་པ་པོའི་ཕྱག་དཔེའི་གྲལ་ནས་ཡིན་པ། འབྲས་
སྤངས་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་། དཔེ་རྟགས་སྤྱི་ལོ་༡༤༧༤་བཞག་ས་གཏམ་དུ་བྱ་བ་
ལོར་ལུའི་འབྲུང་གནས་ལྟེབ་ལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་༡༥༧༤་བཞག་ས་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་
ནམ་བཞག་ཚོས་དབྱིངས་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུ་རྣམ་པར་བཞོད་པ་ལྟེབ་༡༤༧༤། ལྷེ་ལག་
ཤིས་གྱི་ཚོས་ཚན་གཉིས་པོ་མ་འོངས་པར་དཔེ་གཡར་ཐབས་བྱ་དགོས།

ད་ལྟ་ང་ཚོས་དཔེ་བསྐྱེད་དང་ལྷ་དག་གི་སྐབས་སུ་མ་དཔེ་རྩ་འཛིན་
བྱས་ཏེ། དཔེ་གསུམ་མི་འདྲ་བའི་ཚེ་རྟག་བརྟན་ལ་<<རྟ>>རྟགས་འདི་དང་།
འཛམ་ཐང་ལ་རྟགས་<<རྩ>>འདི། དག་ཚལོར་བཅོས་ལ་གྲུག་རྟག་འདི།]
དང་། མཚན་རྣམས་གྲུག་རྟག་< >འདིའི་ནང་དུ་རྒྱག་ཡོད།

གསལ་བཤད་ལྷ་རྒྱ་ཞིག་ལ་དཔེ་བཞི་པའི་ནང་དུ། གྲུག་མཁུན་དོལ་པོ་
པའི་གསུང་ཚོས་ཚན་བཞི། རིག་འཛིན་ཚེ་དབང་གྲུག་བྱེད་གྱི་གསུང་རྩོ་
སྐོའི་ཚེ་ག་ཞེས་པའི་ཚོས་ཚན་གཅིག་བཅས་འཛམ་ཐང་པར་མར་བཞག་ཡོད་
པ་དང་། ཡང་ས་བཟང་མ་ཏི་བཅ་ཚེ་གྱི་གསུང་དུས་འཁོར་ཕྱག་རྒྱའི་སྐོར་
ཚོས་ཚན་གཅིག་རྟག་བརྟན་པར་རྟེན་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་རང་འཇག་བཞག་ཡོད་
པ་དང་། ཁོང་གི་རང་རྣམ་གཅོད་པོར་གྱུར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཞལ་གདམས་རྣམས་སྤྱི་
གཙང་གི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་ནམ་སྟེ་པའི་ཐ་སྟོན་གོ་དཀའ་བ་མང་པོ་ཞིག་

བོད་སྐད་གནང་བ་དག་ཀྱང་རང་སོར་བཞག་ཡོད།

ད་ལམ་བཀའ་འབྲུག་འདི་ཕྱིས་འཁོར་ནང་དུ་སྐྱེགས་པའི་འགྲོ་སོང་ལྟ་
འདྲ་ཚོགས་པ་ནས་ལྷན་གྱིང་། བར་སྐྱེན་ཚར་ལྷ་བརྒྱའི་འགྲོ་སོང་བོད་རིག་པ་
དཔེ་སྐྱེན་ཁང་ནས་བཞུགས། ཚར་བརྒྱུད་བརྒྱའི་འགྲོ་སོང་ཕྱིན་གྱིན་སོགས་ཀྱི་
རྒྱུའི་སྐྱེན་བདག་རྣམས་ཀྱིས་གནང་ཞིང་། ཚར་ཉིས་བརྒྱའི་འགྲོ་སོང་ལྟ་འདྲ་
ཚོགས་པ་ནས་བཞུགས་པ་བཅས་ཀྱི་མཐུན་ཀྱེན་ལས། ད་ལམ་དངོས་སྐྱབས་དུ་
བསྐྱེན་སྐྱབ་བ་བྱུང་སྟེ་རྒྱ་རྒྱུ་ཆེའི་སློབ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེན་ལམ་དུ་སྐྱེལ་བ་ཡིན།

ལས་གཞི་འདིར་བོད་སྐད་སྡེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་མ་དཔེ་བོད་བཙུན་ལྷ་
གཡར་གནང་བུང་བ་དང་། འཛམ་གང་སྐྱ་མ་སྐྱེན་སེལ་མཚོགས་ནས་ཀྱང་མ་
དཔེ་བཙུན་རོགས་དང་། ལོ་རིམ་སྐྱིག་རྒྱ། ལྷ་དག་བཙུན་ལ་རོགས་རམ་གང་
མང་གནང་བ་དང་། ཁམས་སྐྱེལ་བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་མཚོགས་ནས་ཉང་ལུལ་
ཚོས་འབྱུང་ལྷ་དག་གི་རོགས་རམ་གནང་བ་དང་། ལྷ་མ་དཔེལ་ལྷ་རྒྱ་མཚོས་
ལྷ་དག་གི་ལས་ཀ་སྐྱིའི་ཕྱགས་འགན་ཆེ་བཞེས་གནང་བ་བཅས་ལ་ཕྱགས་རྗེ་
ཆེ་ལྷ་རྒྱ་བཤོ། །

དཔེལ་བཙུན་གསལ་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་
ཀུ་བདེ་ལེགས་ཀྱིས།

རྗེ་བཙུན་དུ་ར་རྒྱ་པའི་རྣམ་ཐང་མདོར་བསྟུན།

1575-1635

ཁོང་ནི་སྐོབ་དཔོན་ཚེན་པོ་བསྐྱེད་ལྟུང་གནས་དང་། བརྗེ་ཏ་གླ་ཡ་རྩ་ར།
གཉེས་ལོ་རྩ་བ། ཁ་རག་སྐོམ་ཚུང་སོགས་སྐྱེས་ཚེན་མང་པོས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་
ཤིང་། པོད་སྐྱོང་བརྟན་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཁ་རག་ཚུང་བཙུན་གྱི་གནས་རོ་
མོ་ཁ་རག་ཅེས་པའི་འདབས། ཚུ་བོ་ཚེན་པོ་ལོ་ཉི་ཉའི་ཉེ་འགམ་དུ་རྩ་ལོ་རྩ་བ་
ཚེན་པོའི་བརྒྱུད་པ་བར་མ་ཚད་པར་བྱོན་པ་ལ། ཤར་རུབ་གཉིས་སྟ་གྲེས་པ་ལས་
ཤར་བ་ཀུན་དགའ་སེང་གའི་གདུང་བརྒྱད། སྟགས་འཚང་ཚུལ་སྤྲིམས་རྒྱ་མཚོའི་
སྟམ་རྣམ་རྒྱལ་ལུན་ཚོགས་དགུང་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུ་པ་རྗེ་འདིའི་ཡབ་དང་།
ཡུམ་རོ་རྗེ་བྱ་དགའ་དགུང་ལོ་བཅུ་དགུ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྟམ་སྟ་པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་
པའི་ཤིང་ལག་(སྟྱ་ལོ་1575) ལ། རོ་མཚར་པའི་ལྷས་དང་བཅས་སྐྱེ་ལསྐྱུངས་ཏེ་
མེས་པོས་བསྐྱེད་མི་གཅོད་རོ་རྗེ་ཞེས་མཚན་གསོལ།

སྐྱེ་བལྟམས་ཏེ་རྒྱ་བ་བརྒྱད་སོང་རྗེས་བཞེངས་ནས་གོམ་པ་སྟོ་ཐུབ་པ་
དང་། དགུང་ལོ་གཅིག་ཅུ་ནས་གསུང་བྱོན་ཏེ་ར་སྐྱ་མ་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཚོག་
ཡིན་ཞེས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་སྐྱ་གོང་མའི་རྟེན་གསུམ་དང་
སྐྱིན་བདག ། ཉེ་གནས་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་བར་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱིས།
རོ་ནང་སྐྱ་མ་ཀུན་དགའ་གྲོལ་མཚོག་གི་ཡང་སྟོན་ལསྐུལ་མེད་དུ་གེས་ཏེ། དགུང་
ལོ་བཞི་པར་རོ་ནང་མ་ཐན་ཚེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཞབས་དུང་བཀྲ་ཤིས་

སྟོབས་རྒྱས་དབང་པོ་སོགས་ཏེ་པ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུ་ཙུ་ལྟ་ཅི་མ་གདན་འདྲེན་དུ་བྱུང་
 བས། གཙང་སྟོགས་སུ་གདན་དྲངས་ཏེ་སྐྱ་གོང་མའི་སྟོབ་མ་རྩོ་རིང་ཀུན་དགའ་
 རྒྱལ་མཚན། ལྟ་དབང་གྲགས་པ། མཁན་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོ། མཁས་དབང་
 བུམས་པ་ལྟོན་གྲུབ། རྗེ་དུང་ཀུན་དགའ་དཔལ་བཟང་སོགས་གྱིས་ཚོས་ལུང་བྱང་
 ཅེར་གྱི་སྟོན་མཛད། རྩོ་རིང་པ་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་
 གྱི་དུང་དུ། ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་སྟོལ་དཀར་གྱི་རྗེས་གནང་དང། གཤེད་
 དམར་ལྟ་ལུའི་དབང་། ལམ་འབྲས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་དབང་དང་གདམས་པ་
 མང་པོ་གསལ།

དེ་ནས་དགུང་ལོ་དྲུག་པ་ནས་ཡི་གེ་སྟོར་སྟོག་སུལ་དུ་སྦྱོར་པ་མཚུངས་ཏེ།
 དབང་དང་རྗེས་གནང་སོགས་ཡིག་ཐོག་ནས་གནང་པ་ལ་དཀར་ཚེགས་མེད་པ་
 བྱང་།

དགུང་ལོ་བརྒྱད་པར་རྗེ་གོང་མའི་དངོས་སྟོབ་མཁས་དབང་བུམས་པ་
 ལྟོན་གྲུབ་ཡོངས་འཛིན་དུ་བསྟེན་ནས། ཚད་མ་རིགས་གཏེར་སྐྱེས་པས་གཞུང་
 འོན་ལ་གོ་བ་རྟེན་ལུང་གྲོ་འཛིན་ལ་ལྷ་པ་ལྟ་ཅི་མ་འགོར། གཞན་ཡང་མདོ་རྒྱུད་གྱི་
 གཞུང་ལུགས་མང་པོར་གསལ་བསམ་མཛད་པས་མཚུངས་རྟོགས་རྒྱས།

དགུང་ལོ་བརྒྱད་ལ་མེདས་སྐབས་སྟག་ལུང་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་
 མཚན་གདན་དྲངས་ཏེ་ཐོག་མར་དཀར་གདམས་སྟོགས་བམ་གྱི་ལུང་ལྷས་ཏེ། དེ་
 བས་བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་པའི་ཚུ་རྟ་བུམས་སྟོན་ལྷ་བའི་ཚོས་ལྟ་ (སྟེ་ལོ་1582)
 ལ། ཚོས་ལུང་བྱང་ཅེའི་མཚོད་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་དུ། དཔལ་སྟག་ལུང་པ་ཆེན་
 པོ་རྗེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱི་

མཁམ་པོ་དང་། འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་དགའ་དཔལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོས་སྐྱོབ་
 དཔོན་དང་། རྗེ་དུང་ཀྱི་དགའ་དཔལ་བཟང་པོས་དུས་གོ་བ། ཚེས་རྗེ་མཚན་
 གནས་པས་གོགས་དན་བཅིས་ཏེ་ཡོངས་རྫོགས་དགོ་བསྟེན་དང་བར་མ་རབ་བྱུང་
 སྐོན་དུ་འགོ་བས་དགོ་ཚུལ་གྱི་སྐོམ་པ་བཞེས་ཏེ། མཚན་ཀྱི་དགའ་སྐྱིད་པོ་བཀྲ་
 བེས་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་གསོལ། དག་པའི་གཟིགས་སྐྱང་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་པའ་ཚེན་རྩ་
 ལ་ལྷ་ཐས་དུ་རྒྱ་ཐ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ།

ཚེས་རྗེ་བཀྲ་སྐྱོད་པ་ལྷ་དབང་གཤགས་པའི་དུང་ནས་ཚེས་དུག་དང་ལྷག་
 ཚེན་སོགས། ཟབ་ཚེས་མང་པོ་གསལ་པས་ནང་ཟབ་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་མཛོན་དུ་
 ལྷུང། རྗེ་དུང་ཀྱི་དགའ་དཔལ་བཟང་ལས་དུས་ལོར་གཙོ་བོར་ལྷུང་པའི་ཟབ་
 ཚེས་མང་པོ་གསལ། མཁམ་པོ་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོའི་མདུན་དུས་གྱི་འཕོར་ལོའི་
 དབང་དང་རྒྱད་བཤད། དཔལ་རྒྱལ་བ་རྩོམ་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོར་དུག་གི་ཟབ་
 ཁྲིད་མཐའ་དག་གསལ་ཏེ་ཉམས་ལེན་མཛད། ལུ་ལུགས་ཀྱི་སྐྱོར་དུག་གི་ཁྲིད་
 ཀྱང་རྫོགས་པར་གསལ། གཞན་ཡང་རྩོམ་ལྷ་མ་མང་པོའི་གདམས་ཁྲིད་དང་
 བཀའ་བསྟན་སོགས་རྒྱ་གཞུང་གི་མན་ངག་མང་པོ་དང་། ཀྱི་མཁའ་དོལ་བོ་
 པའི་གསུང་འབྲུམ་སོགས་ལུང་མང་པོ་གསལ། མཁམ་གྲུབ་སངས་རྒྱལ་ལེ་བེས།
 རྩོམ་རྗེ་འཛིན་པ་ལེ་བེས་དབང་པོ་སོགས་ལས། ས་སྐྱེ་རྩོམ་པ་ལྷ་ལུ་འབྲུག་
 པ་ཀི་ཚང་། ལྷག་ལུང་སོགས་ཀྱི་ཚེས་སྐྱོར་བཅས་རྒྱད་ལྗེ་བཞིའི་དབང་ཁྲིད་མན་
 ངག་མཐའ་དག་མ་ལུས་པར་གསལ། གཞན་ཡང་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་ཚེན་གྱི་རྩ་རྩོ་
 སྐོགས་པ་སངས་རྒྱལ་སྐྱེས་པའི་མགོན་པོ། འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་དགའི་མཚན་
 ཅན་སོགས་བཤེས་གཉེན་མང་པོའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ། ཞང་ཚལ་པའི་ཚེས་